Որոց իբր կը հրատարակուի ամէն օր բաց 'ի կիրակէէ և տօն օրէ։
Յօրեկան գինն է Պօլսոյ համար կանխիկ 250 ղրուշ, իսկ գաւառաց համար կանխիկ 2 1/2 Օսմ. ոսկի, զոր բաժանորդ գրուիլ ուզողները կը պարտաւորին կամ իրենք ուղղակի մեզ գրել և կամ մէջնոյ գաւառը յանձնելու համար Պօլիս մէկը ցոյց տալ։

ՕՐԱԳԻՐ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Օրագրոյն համար 1 ղրուշ կը ծախուի։
Ծանուցման տողը առաջին անգամի համար 3 ղրուշ, երկրորդին 2 ղր. և աւելի անգամներու համար աւելի սակարկութեամբ կըլլայ։
Նամակը և ուրիշ գրութիւնք ղրկելու է Միհենտիսյար Եօղուշու Եշուաշիեան խան 4 թիւ սենեակը՝ Օրագրին խմբագրատան անուան։

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ · 1289 ՐԷՃԷՊ 9 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 31 ՕԳՈՍՏՈՍ 1872 | ՄՐՏԱՐ 23 | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 12 | ԹԻՒ 784

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 31 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՐԱԳԻՐՔ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԳԻՆԵՐԸ

Ով և է ինչ իր արժէքը գինքը և կատարելութիւն հասցընող աշխատութենէն և իր պարառմէն կառնու. այս սահմանին տակը կը գտնուի նաև հայ լրագրութեան արժէքը. այսօրուան մէկ ղրուշի ծախուած թերթը ատեն մը հինգ կամ վեց ղրուշի կը ծախուէր՝ վասն զի այն ատեն քիչ կը ծախուէր և միմիայն ծախքը որ բաղմաթիւ ընթերցողաց վրայ պիտի բաշխուէր՝ սակաւաթիւ ընթերցողաց վրայ բաշխուելով՝ թերթին գինը կը սուղնար. իսկ հիմայ այնպէս չէ. ամէն ինչ բան պատճառ եղաւ ազգային թերթերուս շատ սպառելուն. անտարակոյս թէպէտ ուրիշ պարագաներ ալ օգնեցին այս մասին՝ բայց գլխաւոր պատճառը խմբագրաց ոմանց յանդգնութիւններ, որք հաւանական հաշիւ մը կաթնելով՝ լրագրաց գիները իջուցին, իրենց ապրանքը հասարակաց գինմաւաշելի ըրին նեւթապէս և հետևաբար այսօր մեր լրագրաց միջին գինը եղաւ 40 բարայ մեծ թերթ. այս գինը բուական ատեն է որ տիրող գին մ'եղած է ազգին մէջ. բայց մինչև ո՞ւր պիտի չյարանանէ. մէկ քանի ժամանակ մեզ թելադրեցին թէ այս գինը իջեցնելու ժամն հասած է կամ լաւ ևս արդէն բաւականապէս իջած է։

Հինգ վեց տարի առաջ հայ հասարակութիւնը երկու թերթ միայն կարդալ էր պահել օրական. Մասիս և Մանզումէ. թէպէտ և Մասիս ալ երբեմն օր ընդ մէջ կը հրատարակուէր և երբեմն օրական փոքր թերթ. իսկ հիմայ կարող է պահել օրական չորս թերթ. սակայն միթէ ընթերցողք աւելցա՞ծ են լրագրաց թուոյն առաւելութեան չափովը. ո՛չ. այլ քիչեր որը մէկ ղրուշ վճարելնուն տեղ՝ երկու կամ երեք ղրուշ վճարելու սկսան և շատեր ընկերաբար մէկ թերթ կամ մէկ քանի թերթ միայն գնելով՝ այդ թերթերը մի քանի հոգի կարդալու վրայ են. յանել է ընթերցողին հաւանականաբար անկարելի որ թուով մը միայն աւելցած է, իսկ մնացեալք մէկ ղրուշնոց մէկ թերթը մէկ քանի հոգի ընկերաբար գնելով և ընկերաբար կարդալով մէկ ղրուշնոց թերթին գինը իջած է կիսոյն կամ աւելի պակասի, առանց առաւել թերթ սպառելու։

Սակայն այս սովորութիւնը ամենէն դէշն է. նկատեցէք այնչափ հարուստ են այս մասին որ շոգենաւաքերու մէջ թերթ մը կը գնէ մէկը կարդալու, կը կարդայ և դրանը կը նետէ առանց քաշելին ստանալու որ կարդայ. շոգենաւքի պաշտօնեայն ալ դնանի թերթերը կը հաւաքէ ո՛չ թէ այլոց կարդացնելու համար՝ այլ հինայով ծախելու համար. այսպէս սովորութիւն եղած է որ՝ են քիչ օրական առնող պարծանքն անգամ իր կարդացած թերթին գինը կը վճարէ առանց մարդալու։

Ինչո՞ւ. — վասն զի թերթին գինն աժան է. վասն զի թերթին գինն աժան ըլլալէն ընթերցողաց թիւը շատցած է և գնոյն հաւասարակշռութիւնը գտնուած։

Արդ՝ այսօր հայու մը համար չորս օրական թերթ գնելով՝ օրը չորս ղր. վճարելը ծանր է. չորս ղր. բաւական մեծ կամ գումար մ'է, այս գումարին ծանրութիւնը կերպիւ իւիք անդի առած է ընթերցողաց օթլախճիութեանը՝ թերթ ծախողաց խաբէութեանը՝ որ լրագրականէն առնելիք տասանորդը ընթերցողէն առնելով՝ թերթը իբր չը ծախուած ետ կը դարձնէ, թերթերուն նուազ սպառմանը գաղափարաց նուազ տարածութեանը և վերջապէս ընթերցանութեան բաւարժանայն չը տարածուելուն, մանաւանդ աղքատ մասին մէջ չը տարածուելուն։

Թող ձկնորսն ալ կշիռկարն ալ թերթ մը ունենայ իր ձեռքը և կարդայ. ճըշմարիտ կըսեմ, այդ տեսարանը կը բաւէ բանաւորին ջիղերը սարսելու։

Ի՞նչ է ուրեմն սոյր միջոցը. — մէկ բառով յանդգնութիւն խմբագրաց կողմէն. ահա այս է մեր ալ ըրածը՝ այն է յանդգնութիւն՝ որ պիտի չափաւորէ ընթերցասիրաց քաջալերութեամբ։

Ահաւասիկ ուրեմն յանդգնեցանք մեր չորրորդ տարւոյն շրջանը սկսել օրական թերթերնուս մեծութիւնը կէսի և գինը մէկ քառորդի իջեցնելով, այն է 10 փարայ։

10 փարայ. ալ այս գնոյն առջև ամօթ է թերթ մուրալ, ամօթ է լրագիր ծախողին հետ «բաղարլըխ» մանել, ամօթ է թերթերուն գինը սուղ է ըսելով գանգատիլ։

Կը յուսանք թէ մեր այս յանդգնութիւնը ընթերցասէր հասարակութեան կողմէն քաջալերութիւն գտնելով օրինակ կուտանք այլոց մեր ընթացքին հետևելու։

Իսկ թէ ինչ է տարեկան բաժանորդագրութիւնը համար գիները. այդ մասին. որոշումնիս սա է. թէ ով որ կուզէ կինայ օրական 10 բարայի հաշւով տարեկան գինը վճարել, սակայն անոնք որ քաջալերութեան համար առաւել կը վճարեն, մեր և ընթերցասէր հասարակութեան շնորհակալութեանցը արժանի են, ուստի և այդպիսեաց անուններ պարտաւոր ենք հրատարակել իբրև բարերար կամ. սատար ընթերցանութեան տարածմանը։

Պիտի շարունակենք այս տարի ալ այպէս, այն յուսով որ գալ տարի մեծ թերթ պիտի հրատարակենք 10 բարայի դարձեալ։

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Վերջին Բրուսօ-Գաղղիական պատերազմին վրայօք Բրուսիոյ ատպետական խմբագրած մէկ գործոյն սկիզբը Պ. Մոլթքէի գրած յիշատակագրին առթիւ, մէկ քանի թերթեր համարեցին թէ Գերմանիա 1866 էն 'ի վեր Գաղղիոյ դէմ յարձակելու յարմար առիթ մը կը խնդրէր, և թէ պատերազմին պատասխանատուութիւնը Պէրլինի դահլիճին վրայ կը մնար։ Գերմանիոյ Զինուորական լրագիրը որ Նարմշթատի մէջ կը հրատարակուի, իր վերջին թիւերէն մէկուն երկարօրէն կը պատասխանէ այս հրատարակութեանց դէմ։

Մանաւանդ երկու խնդրութեանց վրայ հիմնելով խօսքը, թէ 1868 էն 'ի վեր պատրաստուած յարձակման ծրագրին 1870 ին 'ի գործ դրուելը, և մինչ 1869ի գարնան մէջ Պ. Մոլթքէի դէպ 'ի սահմանագլուխները ձեռնարկած ճանապարհորդութիւնը, այս թերթը կը յայտնէ թէ առանց բացառութեան բոլոր ամբոխական պետութեանց ատենէն է ու և է պատերազմի մը հաւանականութեան առաջքը զինուորական շարժման յատակագիծ մը պատրաստել, թէ Պ. Մոլթքէի առաջմանագրքով ուշելութիւն ընելու նպատակն ուրիշ բան չէր, բայց եթէ Սաարլուին անգամ մ'ալ քննել անցնելէն յետոյ, այն քաղքին ամրութեանցը վրայօք իր ալ կարծիքը կարենալ տալու համար. եւ թէ բայց ասոր, Գաղղիացի Սամուէլ Հաբերսադեալը (որ այժմ զօրավար է) գաղտնի կերպով բոլոր նորա շարժումները կը դիտէր, և թէ վերջապէս պէտք մը չունէր Բրուսիոյ կառավարութիւնը, ներկայի կամ ճանապարհի կերպարանքի տակ ծածկել պաշտօնակալներու միջոցաւ Գաղղիոյ երկիրը քննել տալ, վասն զի սպայակոյտին երկրացոյց տախտակը և Գաղղիական թերթերն բոլոր հարկ եղած տեղեկութիւններն տուած էին իրեն։

Նախընթաց Զայթունի լրագիրն ալ վերջնոյ Զինուորական թերթին յօդուածը քննութեան առնելէն վերջը կը յաւելու։

«Այն օրէն 'ի վեր, յորում Նաբոլէոն Գ. 1867 ին Լիւքսանպուրկը միացնել կը փորձէր, Գաղղիոյ և Բրուսիոյ մէջ դժուարութիւն մը ծագելոյն ո՛չ ոք կը տարակուսէր, և բոլոր Եւրոպա այս կարծիքն ունէր, ինքնին գաղափարացումն և Բրուսիոյ կառավարութեան ցոյց տուած վերջին ծայր չափաւորութիւնը բնաւ նպաստաւոր տպաւորութիւն մը յառաջ չը բերին Գաղղիոյ մէջ։ Այլ որ առաւելն է, պօնաբարթեական և առմիապետական թերթերն սկսան միաբնակ Գերմանիոյ դէմ յարձակիլ, և Գաղղիոյ ժողովուրդը այն վիճակին բերին հասցնին, որ ալ ըրածն ու թողածը չէր կըրնար որոշել։

Օրէ օր խաղաղութիւնը վտանգի կ'ենթարկուէր, և Պ. Պէնէտէթթի ու Պ. Նթօֆէլ, երկուքը միանգամայն և մի և նոյն ատեն կը գրէին 'ի Բարիզ թէ պատերազմն իրենց անխուսափելի կը թուէր, թէպէտ Բրուսիա կը խորշէր ատկէ. և մինչ Բրուսիա կը խորշէր ատկէ և մտքը դըրած էր բնաւ նախայարձակ չը լինել։

Այս պարագայս բլալով, յայտ է թէ Պերլինի մէջ ալ ինքնին պատերազմ մը գծիմագրելու, կատարեալ վիճակի մը մէջ պիտի ջանային դնել, և ասի ալ պարզապէս խոհեմութեան կամ նախազգուշութեան հարկէն սահմանեալ։

Գերմանացի այս երկու լրագրաց քննութեան առած վերոյիշեալ կէտին նկատմամբ բացուած վիճաբանութիւնը դեռ վերջացած չէ, և շատ հաւանական է թէ մինչև ցարդ անծանօթ մնացած նոր վկայութիւններ ու խոստութիւններ կըրնան այս խնդրոյն վրայ նոր լոյս մը ձգել։

Փոքր ինչ ծանօթ եղած դէպք մը, օրինակի համար, սա՛ է։

Լիւքսանպուրկի խնդրոյն առթիւ ծագած դժուարութեան սաստկապէս յուզեալ միջոցին, Գերմանիոյ մէջ տեղրակ մը հըրատարակուեցաւ, որոյ հեղինակն էր արդի կայսերական զինուորական խորհրդականներէն մին, և անկէ 'ի վեր և այժմ խակ Պ. Պիդմարքի անձնուէր մտերիմը։

Այս տետրակին մէջ ըսուած թէ Գերմանիա, մինչև որ իր գրօշակին ՄԹրոզպուրկի մայր-եկեղեցւոյն աշտարակացը վըրայ ծածանիլը չը տեսնէ, հանգստութիւն չը պիտի ըլլայ։ Նոյն ո՛չ ատչքէն ցոյց կը տայ թէ աշխարհակալութեան փափաքին ու դաղափարոյ դոյութիւնը այն ժամանակէն 'ի վեր կայր։

Ցայտնեցի՞ն նաև սա թէ Հիւսիսային Գերմանիոյ 1866 էն յետոյ ընդունած Սահմանադրութիւնը բացարձակ իրաւունք կուտար Բրուսիոյ Թագաւորին (զոր 'ի գործ պիտի դնէր 1870 ին) ինքնին պատերազմ հրատարակելու մինչդեռ այս իրաւունքը 1871 ի Սահմանադրութեանը մէջ դաշնակցաց ժողովոյ որոշմանը վերապահեալ է, բաց 'ի յարձակման կրած պարագայէ։

Հարցի՞ն անգամ մը իրենք իրենց թէ Բրուսիա 1866ին այսպիսի սեղման մը կ'ընդունէ՞ր արդեօք։

Եւ թող ըսողն տակաւին թէ այս պատերազմի կանխաւ Բրուսիոյ կողմանէ խորհուած խոզութիւն մը չէր։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՒՍՏՐԻԱ—ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վիէննա 10 սեպտեմբեր

Բուժէքի Արժ.	78·25
Պանք Օսմ.—Օս.	133·75
Թրքաց Օսմ.—Թիւրք	116·75
Անկլօ—Պանք	325·75
Քամպիօ	107·65
Աւստրիական Արժ.	—·—

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլին 10 սեպտ.

Պիզմարք իշխանին և Կորչաքօֆ իշխանին մէջ երէկ նորէն խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Անտրասի կոմսին բացակայութիւնը ուշքի գրաւող խոզութիւն մ'ըլլալով, քաղաքագէտ անձանց զարմանք կը պատճառէ։

Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Ռուսիոյ առաջնոյն երեք պաշտօնէից մէջ այսօր առաջին խորհրդակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ։

Կը հաւաստեն թէ Զօրը՝ Ֆրանչիսկօ-Ցօզէֆ կայսեր 'ի Վիէննա այցելութիւն մը տալու համար իրեն ըրած հրաւէրն ընդունած է։

Երեք վեհապետներն ալ այսօր կայսերական անձնապահ բանակին զինուորական կրթութեանցը ներկայ պիտի գտնուին։

Վիլհէլմ կայսրը, մասնաւորապէս Անտրասի կոմսին շնորհած ընդունելութեանը ատեն, Աւստրիոյ և Ռուսիոյ մէջ կեցած

բորէկ ՚ի Նախան յօրագրութեանց Նրկատմամբ իր դժոխնականութիւնը յայտնեց Բարօքի կողմին։

ԱՆԳՂԻԱ

Լոնտրա 10 սեպտ.

Նոր յրագրին հաստատութեամբ Հափառակ, Թայմզ լրագիրը կը պնդէ թէ երեք կայսերաց Գերմանիա տեսակցութենէն յետոյ, տէրութեանց ներկայացուցիչներուն շէջակերպական մի պիտի գրկուի։

ՆԵՐՔԻՆ

Անցեալ օր Օրթագիւղի Հայերուն կառուցած գիմնազիական կրթութեանց ատբաղաւծեն յետոյ։ Մեծ-Եղարգման ու պատերազմական գործոց պաշտօնեայն Ցոլիս-Դաշճէլի Փոլատը գնացին, որ Ն. վեհափառութենէն ընդունուեցան։

Ցանկոյն եկեղեցւոյ Սիւնհոդոսը, ինչպէս երէկ ծանուցինք, գումարեալ ընդհանրական Պատրիարքին նախագահութեամբ ներքև, որոյ ներկայ էին Գրիգոր Ցախակից և Անթիմոս Նախորդ Պատրիարքունքը, Աղէքսանդրիոյ, Երուսաղէմի և Անտիոքայ Պատրիարքներն և աւելի 40 էն աւելի Մետրապոլիտ արքեպիսկոպոս, եպիսկոպոս և եկեղեցւոյ փորձառականներ, Բուլկարաց խնդրոյն վրայ երկար պատմական տեղեկագիր մը կարդալէն յետոյ, ի Սուլթանէն յանձնարարած մի բնտրուեցաւ, որն որ խնդրոյն համառօտագոյն բնութիւնը քննելով, ըստ այնմ տրուելիք եկեղեցական պատիժը պիտի առաջարկէ։

Սիւնհոդոսը այսօր երկրորդ նիստ մի պիտի ընէ, երրորդ և վերջին նիստ մ՚ալ յառաջիկայ կիրակէ, և անոր հետև պիտի ստորագրեն ժողովոյն որոշումը։

Շաբաթ օր Մեծ և Հէյպէլի կղզիները ժամը 6ին միջոցները երկրաշարժի հետք թեթև ցնցումներ պատահեցան։

Ռուսիորէն տառատենները ՚ի Պոլիս էջ. Նոր Բաղչէ-քապուն բացած նաւերը մէկ մէկու հանդիպած ժամանակին միջոցին, Նրնեկու անուանի սովորութիւն մ՚ունին, որն որ ալ գիտէ ու ժամանակէն մնացած է։

Երեքշաբթի առաւօտ այս նաւերէն երկուքը Սրնավուտքէօյին բացէն անցած ատենին միջման քանուելով, հասանքը կը բերէ այս նաւերը մէկմէկու կը մօտեցնէ, որք իրարու կը զարնուին։ Թիավարները թիերնին ձգելով նաւուն կուռ մը կը պատսպարուին և սակայն կռիւ մը կ՚սկսի երկու նաւուց մարդոցը մէջ տեղը։ Մէկ կողմէն կարկուտի պէս թիերու փխապայտ հարուածներ կը տեղան, միւս կողմէն մէկմէկ հրելով ծովը կը ձգէին։ Ծովուն վրայ ալ թանձր մառախուղ մը կը պատէր։

Ջեմք գիտեր թէ նաւորդներն ինչ ատ տինձան հանդէք մ՚զգացած են այս նաւամարտէն։

Կայսերական բանակին մարաջախտներէն (միշիր) Սէլիմ բաշա, որն որ բաւական ժամանակէ ՚ի վեր պաշտօնէ քաշուած և իր սեփական առանձնացած էր, անցեալ շաբթու վախճանելով, պատերազմական գործոց պաշտօնեայն և այլ զինուորական պաշտօնակալներ չքեղ կերպով կատարած յուղարկաւորութեան հանդիսին ներկայ գտնուեր են։

Եէմէթ-Հէրալտի տէր և տնօրէն Պ. Մաքս-Բօն իր շարաթ աւուր թերթովը կը ծանուցանէ թէ այն լրագրին տէրութիւնը ուրիշին փախուեր է։

Հարկ է խոստովանիլ թէ, կ՚ըսէ Լա Թիւրքի, Պ. Մաք-Բօն իր միւս պաշտօնակցացը հետ մեծապէս նպաստեց հասարակաց կարծիքն ուղղելու և շոյն յառաջադիմութեան ու քաղաք սկրթութեան շաւիղին մէջ գնելու։

Արդէն ծանուցինք թէ Բ. Դուռը բոլոր գաւառաց կուսակալներուն շրջաբերական հրամանագիր մի գրած էր, որով պատոնութիւն կուտար թէ իւրաքանչիւր գաւառի լրագրաց տպագրական յանցանքը տեղական դատարաններու մէջ քննութին ու վճռուին։ Այս հրամանագրոյն վրայ Զմիւռնիոյ Էմիարտեալ լրագիրը հետևեալ դիտողութիւնը կ՚ընէ։

«Տպագրական օրինաց վրայ նոր յօդուած մ՚ալ աւելցաւ։

Ցաւ է թէ օրինաց գործութեամբը բոլոր տպագրական դատ Կ. Պոլիս պիտի տեսնուէր։

Խմբագիր մը թէ դատախազ լինի և թէ ամբաստանեալ, թէ Պոլսոյ մէջ հրատարակէ և թէ Զմիւռնիոյ, թէ Դօնեա բնակի և թէ Սրվազ, անպատճառ պարտաւոր էր իր բնակութիւնը, իր թերթին անօրէնութիւնը, և իր գործերը երեսի վրայ ձգելով մայրաքաղաքն իր թաղ և հոն ինքզինքը դատարանին յանձնել որ իրօք չը կար, և ու վերջապէս խոշեմ դատաղութեամբ մի գործը կրասխոց լինելով կը վերջանար։

Բարեբաղդաբար պաշտօնական հրամանագիր մը կը չ'փոթէ իրաց այս ընթացքը։

Այսուհետև լրագրաց տնօրէնները իրենց թերթին հրատարակուած տեղը պիտի դատուին, ծաղիլը դատաւորութեան պաշտօն պիտի վարէ, և անշուշտ նախատինքն անուանարկութենէն և ոճիր մի յանցանքէն պիտի կարենայ զանազանել։ Միւս կողմէն ալ իշխանութիւն պիտի ունենայ ըստ հաճոյից խնդիր նախնական դատաւորի մը կամ վճռաջինջ ատենին յանձնելու։

Այս կերպիւ տաժանելի ճամբորդութեան մը և աշխատութեան մը հօրկը մէջ անդէն վերցած կը համարի, որով հետև ժամանակն էր ալ։»

Կայսերական կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ հին չափերն և կշիռներն տասնորդական դրութեան վերածող օրէնքը յառաջիկայ տարւոյն սկիզբէն գործադրութեան սկսելով, նոյն թուականէն յետոյ ամեն հին չափոց և կշռոց գործածութիւնը բացարձակապէս պիտի արգիլուի։

Այս առթիւ հին և նոր դրութեան բաղդատական ցուցակ մը պատրաստուած լինելով, ժողովրդեան բաժնուելու համար տպագրուելու վրայ է, որուն մէջ հին չափոց ու կշռոց նորերուն համապատասխանող քանակութիւնները ցուցուած ու բացատրուած են։

Նմանապէս բոլոր վաճառականաց ու արուեստաւորաց հրաւէր կը կարդայ կառավարութիւնը, որ այժմէն փութան բոլոնալ նոր դրութեամբ շինուած չափերն ու կշիռներն, որպէս զի կանխաւ դոցա գործածութիւնը սովրին ու վարժուին այդ դրմ։

Նոյնպէս որոշուեր է թէ դեղագործներն ալ պիտի պարտաւորին նոր դրութեան կշիռները գործածել, և այս պատճառաւ յանձնարարութիւն եղեր է Արքունի բժշկական դպրոցին, որ առոր գործածութեանը վերաբերեալ հրահանգներովին հանդերձ բաղդատական ցուցակ մը յօրինէ, որն որ այլ և այլ լեզուաց թարգմանուելով, կայսրութեան բոլոր քաղաքաց դեղարաններուն պիտի բաժնուին։

Ճիվայիպ անուն Արաբերէն թերթը կը ծանուցանէ թէ Ափրիկեան Տրիպօլսոյ կուսակալութեան բնակչաց մեծ մասը, երեք տարիէ ՚ի վեր այս կողմերը տիրած սովին պատճառաւ, սովալուկին կը չորունակեն գալթել։ Նոյն գաղթականաց մէկ մասն ալ վերջերս Պոլիս հասեր են։

Էօրնէճի կուսակալութեան լրագիրն ալ կը ծանուցանէ, թէ Բումելիի նկանթուղեաց շինութեան վիճակը քննելու պաշտօնով յիշեալ կուսակալութեան երկիրը շըրկուող սպայակոյտի պաշտօնակալներ, պատերազմական գործոց պաշտօնեայէն հրաման առացեր են Կ. Պոլիս դառնալու։

Կիրակի օր Թերապիա արճարանի մը մէջ անձ մը՝ ուրիշ հոն գտնուող մարդոց հետ խօսելու ատեն, յանկարծ կաթուածահար լինելով վախճաներ է։

Քուրիէ կ՚ըսէ թէ, Արքունի բժշկական դպրոցի դասատուներէն Պ.յք. Տօքթէօր Ֆէնէրլի Ջօղրաֆօս, Կալէնցի, Սուսիճան և Նասիմ դասատուք հրաժարեր են իրենց պաշտօնէն։

Շաբաթ օր Նյայզ պատահած հրդեհէն տուն մի և թէքէ մ՚այրեցան։ Այն թէքէին մէջ գտնուած մատենադարանը թանկագին ձեռագիրներ կը պարունակէր, որք բարեբաղդաբար ազատուեր են այրելէ։

Երկուշաբթի ժամը 10ին միջոցները, երկու Ցաճիկ նաւավար, մէկուն նաւակը միւսոյն զարնուած լինելուն պատճառաւ, Թօրհանէի առաջը մէկմէկու հետ կռիւ կը բռնուին, յետոյ բռնցի հարուածներ փոխանակելով վերջէն ալ մէկմէկու փարելով կռուիլ կ՚սկսին։ Նաւամատոյցին ծերունի բեռնակրաց զասնք մէկմէկէ բաժնել ուզելով, կռիւը եղած նաւուն մէջ կը մըտնէ, բայց կռուարարներուն յուզեալ շարժմանցը վրայ իր ալ ծանրութիւնը աւելնալով, նաւը կը շրջի և երեքը մէկէն ծովը կը թափին։

Բեռնակրան ծովէն կը հանեն, բայց միւս երկու նաւավարները տակաւին ջուրին մէջ կռիւնին կը շարունակեն մինչև որ յոգնելով վերջ կը տան կռւոյն, և նաւերնուն գործիներն ծովուն մէջէն ժողվելու կըզբաղին։

Հետևեալ ցուցակը կարնոյ դաւառին մայր առաջնորդէն քաղելով, Գեր. Ղևոնդ վարդապետ ղրկած է մեզ հրատարակութեան, որմէ կ՚երևի թէ Կարին Օսմանեան կառավարութեան ձեռքն անցնելէն ՚ի վեր եկած Վալիներն իրարու վրայ հազիւ 13/14 ամիս պաշտօն վարած են և սակայն այս կարճ միջոցին ինչ կրնայ ընել մարդ մը որչափ ալ ճարտար ըլլայ, ուստի Մեծ Եղարքոս Միտհատ բաշային աշխատութեանը կը յանձնեմք սոյն կենսական խնդիրն։

Կարնոյ Բդեշխից ցանկ, Կարին Օսմանցւոց ձեռքն անցնելոյ մինչև ցայժմ. Տաճկաց թուական

Ֆէհրատ բաշա	933
Խատըմ Ալի բաշա	941
Մուսի բաշա	945
Թէմրու Ալի բաշա	945
Լալէ Մուստաֆա բաշա	947
Թաքի Մուստաֆէ բաշա	949
Գարա Մուստաֆա բաշա	950
Խաինտէր բաշա	961
Լօփ բաշա	962
Հալվաճի Մուստաֆա բաշա	971
Թէմրու Ալի բաշա կրկին	973
Օմնէմ բաշա	973
Ալի բաշա	978
Մարամ բաշա	978
Խասրով բաշա	980
Վէզիր զատէ Հասան բաշա	984
Պիրամ բաշա	986
Մէհմէտ բաշա	987
Խասրով բաշա կրկին	988
Բըզվան բաշա	989
Մէհմէտ բաշա կրկին	990
Մէհմէտ բաշա Հէրսէնկիլ	990
Խասրով բաշա երեքկին	993
Հասան բաշա	997
Ճէվհէր բաշա	997
Իպրահիմ բաշա	997
Ճաֆէր բաշա	998
Սոֆի Մէհմէտ բաշա	998
Հասան բաշա կրկին	999
Ճաֆէր բաշա կրկին	999
Ապտուլլահ բաշա	1001
Տիկէր Հասան բաշա	1002
Մուստաֆա բաշա	1002
Տիկէր Հասան բաշա	1004
Ահմէտ բաշա	1004
Տիկէր Մուստաֆա բաշա	1005
Խատըմ Ալի բաշա	1006
Մուսի բաշա	1006
Օսման բաշա	1007
Մէհմէտ բաշա	1007
Ալի բաշա	1010
Սինան բաշա	1010
Սիրուզի Մուրատ բաշա	1010
(Անունը եղծուած է)	1011
Հասան բաշա կրկին	1022
(Անունը եղծեալ է)	1023
Նէսրատ բաշա	1025
Հաֆըզ Ահմէտ բաշա	1026
Հասան բաշա կրկին	1027
Սուլֆաղանի Ալի բաշա	1028
Եուսուֆ բաշա	1029
Ալիս բաշա	1031
Ալիս բաշա կրկին	1035
Թայթար Մէհմէտ բաշա	1039
Գարա Մուստաֆա բաշա	1040
Խալիլ բաշա	1041
Բիւչիւկ Ահմէտ բաշա	1041
Մէրթազի բաշա	1045
Սոֆի Մէհմէտ բաշա	1046
Կէնան բաշա	1047
Նէօրի բաշա	1047
Բիւչիւկ Հիւսէին բաշա	1052
Թօքի Մուստաֆա բաշա	1053
Մէլէք Ահմէտ բաշա	1053
Մագթուլ Սագզէրզատէ Մէհմէտ բա.	1054
Սոֆի Մուսի բաշա	1054
Սիւլէյման բաշա	1055
Թէֆտէրզատէ Մէհմէտ բաշա	1056
Բիւրլի Մէհմէտ բաշա	1056
Թօքլի Մուստաֆա բաշա	1056
Էօմէր բաշազատէ Էօմէր բաշա	1061
Մէրթուզի բաշա կրկին	1061
Փօյնի Էկրի Մէհմէտ բաշա	1064
Եակուպ բաշա	1065
Թօփաճի Մուստաֆայ բաշա	1068
Իփանըր Մուստաֆա բաշա կրկին	1068
Խօզան Մուստաֆայ բաշա	1065
Իչգանլի Մուստաֆա բաշա կրկին	1069
Վէզիրզատէ Ահմէտ բաշա	1070
Քէֆան բաշա կրկին	1071
Փալթա Մուսթաֆա բաշա	1072
Էյաղ Մէհմէտ բաշա	1074
Զուխատար Ալի բաշա	1075
Սիւլէյման բաշա	1077
Գարըմ բաշա	1078
Սիլահտար Հիւսէին բաշա	1080
Փօստանճի պաշի Իւսուֆ բաշա	1083
Ղաթըր Մէհմէտ բաշա	1084
Մաարըֆ մէնզուլ սիլահտար Էօմէր բշ.	1086
Ճանփոլատզատէ Հիւսէին բաշա	1086
Փաշալըզատան չըգմաղ օղլի Իպր.	1086
Ճալլի Հասան բաշա	1090
Սիլահտար Էօմէր բաշա կրկին	1093
Տէֆթէրտար Մէլէք Իպրահիմ բաշա	1094
Սիլահտար Իպրահիմ բաշա կրկին	1094
Էլալթ կէօմիւկճէն մանզուլ Ապտան	1099
Շահին Մսթաֆա բաշա	1099
Տուրսուն Մահմէտ բաշա	1101
Ճարվիտ պաշի Ալի բաշա	1102
Գայմագամ Էօմէր բաշա	1103
Հալիլ բաշա	1104
Գէրալի գարընտաշի Ալի բաշա	1105
Կիւրճի Մուհամէտ բաշա կրկին	1105
Էսպէրի Մուսթաֆա բաշա	1107
Էպտալ Փաքի բաշա	1107
Տուրսուն Մէհմէտ բաշա կրկին	1110
Իպրահիմ բաշա կրկին	1110
Նէճիման բաշա	1112
Էյլէկճի Մէհմէտ բաշա	1114
Տէֆտէրտար քէօսէ Խալիլ բաշա	1116
Սարի սաղըր Մուհամէտ բաշա	1118
Սիլահտար Իպրահիմ բաշա	1119
Ազալդան մանզուլ Ալի բաշա	1121
Խալիլ Իւսուֆ բաշա	1126
Մաղտուլ Օսման բաշա	1127
Մաղտուլ օղլու Ալի բաշա	1128
Փալի Մէհմէտ բաշա	Մուհարէմ
Փօստանճի պաշի Խալիլ բաշա	
Ահմէտ բաշա	
Ճունուզ Մուհամէտ բաշա	
Սէլիգտարի Մուհամէտ բաշա	
Փուրուք Հասան բաշա	
(Այս վէյլին թուականը չկայ)	

...գի Մէհմէտ բաշա 1129
...րի Մահմուտ բաշա 1129
...որ Մուսթաֆա բաշա 1129
...տոր Պէքիր բաշա 1130
...որ Մուսթաֆա բաշա կրկին 1132
...րտաշըրլըզադէ Ապտուլլահ բաշա 1132
...Հաւրզադէ Իպրահիմ բաշա 1133
...Մուստաֆայ բաշա երկրկին 1136
...Հատր Մէհմէտ բաշա 1141
...ֆրը Ահմէտ բաշա 1142
...ամէրբէյթ մանզուլ Իպրահիմ բշ. 1142
...իֆ Ահմէտ բաշա 1142
...բիմզադէ Ալի բաշա 1143
Ճանէին Մէհմէտ բաշա 1144
Արճի Օսման բաշա 1145
Կիւրճի Իսմայիլ բաշա 1145
Քէթխիւտայի Ահմէտ բաշա 1147
Հասան բաշա 1147
Էմին բաշա 1147
Պօրլի Մուսթաֆա բաշա 1148
Ապիթ բաշազադէ Ալի բաշա 1148
Սիլահտար Մէհմէտ բաշա 1150
Քէօր Ահմէտ բաշա 1151
Քարիչի Հիւսէյին բաշա 1153
Պաղտատի Վալի բաշա 1155
Ըէրաուքէր կէնճ Հասան բաշա 1155
Տիվարպէքիրլի Վալի բաշա 1155
Իաղըճը Իպրահիմ բաշա 1157
Չէթէճի Ապտուլլահ բաշա 1164
Իազըճը Իպրահիմ բաշա կրկին 1167
Չէթէճի Ապտուլլահ բաշա կրկին 1167
Ագա Մուսթաֆա բաշա կրկին 1167
Չէթէճի Ապտուլլահ բաշա 1169
Գայմագամ Մուսթաֆա բաշա 1170
Եազըճըզադէ Իպրահիմ բաշա 1177
Սէզիր Նուաման բաշա 1179
Սիլահտար Իպրահիմ բաշա 1183
Իապանաճը Մուսթաֆա բաշա 1183
Մէլէք Ահմէտ բաշա 1185
Գարաթաշլը Համամ Հիւսէյին բաշա 1187
Գատապաշը Ալի բաշա 1187
Գալի Ահմէտ բաշա 1188
Ճանիքլի Էլհաճ Ալի բաշա 1190
Վէզիր քէթխիւտասը Իպրահիմ բաշա 1191
Էլհաճ Ալի բաշա կրկին 1192
Էլհաճ Ալի բաշազադէ Մըրգզամ բշ. 1193
Տօփատօնը Ալի բաշա 1193
Վէզիր քէթխիւտասը Իպրահիմ բշ. 1194
Մըսրլը Սալիհ Իզզէթ բաշա 1194
Եազըճըզադէ Մուսթաֆա բաշա 1195
Սարրը սապըգ սիլահտար Մէհմէտ բշ. 1196
Վանլը Թէմուր բաշա 1197
Տէրէնտէլի Մէհմէտ բաշա 1198
Կիւլլինճամըզ մէրհում Սիւլէյման բշ. 1198
Ճանիքլի Էլհաճ Ալի բաշա 1198
Էլհաճ Ալի բաշազադէ պալթալ Հիւսէյին 1119
Վէզիր քէթխիւտասը Մուսթաֆա բշ. 1201
Տամատը Շէհրիարի Էսէիտ Ահմէտ բշ. 1202
Էլհաճ Ապտուլլահ բաշա 1203
Գալի Սիւլէյման բաշա 1206
Տամատ Շէհրիարի Եուսուֆ Ահմէտ բշ. 1206
Եուսուֆ Զիա բաշա 1209
Տամատի Շէհրիարի Լօխրալի Ահմէտ բշ. 1212
Պաթալ Հիւսէյին բաշա 1214
(Բաշային անուն չիմը լոկ Թիւն էր) 1216
Էյուպլի մի Թըլ Ապտուլրահման բշ. 1216
Էյուպլի Ահմէտ բաշազադէ Ալէմտարին 1218
Մաղթուլ քէֆճէ Օսման բաշա 1219
Էյուպլի Տիւէր բաշա 1210
Տամատի Շէհրիարի Էլալէտին բաշա 1220
Հէթէմարի Գաճիր Սէարէ սապըգ Զիւրա բաշա 1222
Հաղի բաշա 1222
Երզինկեանը Օսման բաշա 1122
Սապըգ մաատէն Էսատ բաշա 1223
Մէհմէտ Շէրիֆ բաշա 1223
Հալէպ վալիսի Ապտուլ Համիտ բաշա 1224
Պէհրիմ բաշա 1224
Գատըր ազասը Էլհաճ Իպրահիմ բաշա 1225
Երզրումի հնի վէզիրզադէ Էմին բաշա 1226
Սարըի սապըգ Նազըր Ահմէտ բաշա 1228
Փէհլիվան զադէ Իպրահիմ բաշա 1230
Ապտուլ Ճէպպարզադէ Ճէլալին բաշա 1232
Էպղիլի Ահմէտ բաշա 1233
Սապըգ Շամ վալիսի Հաֆըզ Ալի բաշա 1234
Տրապիզոնի վալիսի Սէլիմ Մէհմէտ բա. 1235
Սապըգ մաատէն վալիսի սատրի սապըգ Մէհմէտ բաշա 1238
Սատրի սապըգ Մէհմէտ Ղալիպ բա. 1240
Մաաէն հիւմայուն վալիսի Սալիհ բա. 1242
Սալիհ բաշա Պէրատիէր 1242
(1245 Թուին Կարին առեր է)
Ճապանզադէ Հասան բաշա 1246
Ալի Շէֆիք բաշա 1246
Էզիրնէ վալիսի Էսէթ բաշա 1246
Նուրի Օսման բաշա 2253
Հաֆըզ բաշա 1255
Խալիլ Քեամիլ բաշա 1257
Սամի բաշա 1261
Էսէթ բաշա կրկին 1263
Պէհրի բաշա 1263
Մահիր Ահմէտ բաշա 1263
Համտի բաշա 1264
Զարիֆ Մուստաֆա բաշ. Սրուքր. 1268
Ֆէզիւլլահ բաշա 1269
Արնաւուտ Իսմայիլ բաշա 1271
Վան վալիսի Մէհմէտ բաշա 1271
Վէջիհի բաշա 1272
Արիֆ բաշա 1273
Արապկիրլի Նէթէմ բաշա 1275
Խէյրատին բաշա 1277
Արնաւուտ Իսմայիլ բաշա կրկին 1279
Մէհմէտ Լէմին մախլիս բաշա 1282
Վան վալիսի Մէհմէտ բաշա կրկին 1283
Վալիի վիլայէթ Հաճի Ահմէտ բաշա 1285
Իսմայիլ բաշա
Մուստաֆա բաշա
Ներկայիս է Սամի բաշա

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ցառաջինեայ կիրակի երեկոյ Մեծ. Գէորգ Էֆէնտի փափազեան Մեծ Եպարքոսին և բոլոր բարձրաստիճան նախարարաց հովանաւորութեամբ մը պիտի տայ խաղահանդէս իւր Թօփհանէ֊օղլուի տանը պարտէզը։ Պատրաստուած սեղանը 240 հոգւոյ համար է և սեղանին կեդրոնը ոսկեղօծ և խիստ շքեղ բէմ մը զարդարուեր է, որ պիտի զրուի Օգոստ. Կայսեր կենդանագիր պատկերը։

Նորին սրբ. Նուպարեան Էֆէնտի քանի մը օրէ 'ի վեր հիւանդ ըլլալուն, Մեծ. Եպարքոսն յառաջագոյն մէկը ղրկելով Նորին ողջութենէն տեղեկութիւն խնդրեր է։

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՒՐ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

Աստուած աչք տուեր է մարդուս երկու պաշտօնով. տեսնել ու կարդալ. կը տեսնես աչքիդ առջև կատարուած դէպք մը, խելքդ դատողութիւն կընես վրան և որպէս զի չըլլայ որ վաղը մեռնիս դէպքը պատահի քեզի ալ՝ կը խրատուիս անկէց ու կզգուշանաս, այս է Աստուծոյ քեզ շնորհած աչքերուդ մէկ պաշտօնը, որ կօգնէ բանականութեանդ ու քու կեանքդ կապահովէ։

Աշխարհիս մէջ ուր որ երկու մարդկայ, հոն գործողութիւն մը, հոն դէպք մը կայ, բայց եթէ աչքիդ միայն մէկ պաշտօնը կատարես, և միւսը չկատարես՝ քեզնէ հեռաւոր, այսինքն աչքիդ տեսութենէն հեռուն գտնուած տեղ մը կատարուած դէպքէն կամ գործողութենէն չը պիտի կրնաս խրատուիլ, բնաւ է պիտի մնաս խեթ է «գիրը» քեզ օգնութեան չը հասնի. գիրը երբ կը կարդաս քեզ ուզածդ կասնէ կը տանի այդ դէպքը կատարուած տեղը, այնպէս որպէս թէ դուն հոն անձամբ ներկայ ըլլայիր, իսկ երբ չես կարդար զըրկուեցար հեռաւոր տեղեր կատարուած դէպքերուն քեզի տալիք խրատներէն։

Կամ սանկ ըսենք. մարդ մը կը բանտարկուի, իւր բարեկամներուն ալ թող չը տրուիր որ անոր քովը երթան. կամ մարդ մը հիւանդութեան կամ այլ պատճառաւ կը պարտաւորի իւր տանը մնալ ժամանակ մը առանց ուրիշի հետ խօսելու, արդ այդ մարդը երբոր բանտէն արձակուի և տանէն ելնէ ու չուկայ դայ՝ ինչ վիճակի մէջ կը գտնուի բաղդատութեամբ անոնց՝ որոնք որ բանտարկեալ չէին և կամ շուկայն գործերնին կը տեսնէին, տարակոյս չկայ այդ մարդը միւսներէն անհուն տարբերութիւն մը ունի և նոյն իսկ իւր բանտարկութեան վրայ ուրիշ խելք մը պատահարներն աւելի իր ընկերներուն տեսակցութենէն արգիլուելուն, վրայ կը ցաւի. այսպէս ալ չը կարդացող մարդը բոլոր աշխարհքին մէջ, այն բանտարկեալ մարդուն կը նմանի և չը գիտեր թէ ինչեր կը դառնան աշխարհիս մէջ. և նմանապէս նա ալ երբ կը կարդայ, և անոր օգուտներուն խելահաս կըլլայ, տարակոյս չկայ թէ իր չը կարդացած միջոցին ըրած վնասուն վրայ ողբայ։

Բայց և այնպէս սա երկու դանդաղ կընէ մեր այս բանին դէմ. նախ թէ լըբարբրոց կամ գրեանց գիներն սուղ ըլլալով իւր կարողութիւնը չը ներէր մէկ հատ մը գնելու և կարդալու։

Երկրորդ թէ գրութիւնք ընդհանրապէս իրեն հասկնալու լեզուով չեն գրուած, հետևաբար թէ չը հասկցած մէկ գրութիւնը կարդալու անպատեհի՝ աւելի կը նեղուի և որչափ անհասկնալի գաղափարն ալ կը շփոթի։

Ժողովրդեան այս երկու դանդաղը միանգամայն իրաւացի է, վասն զի օրինակի համար, երբ հիւանդ եմ՝ կզգամ ու գիտեմ թէ առաջին կարգի բժիշկ մը նայել տալով իմ հիւանդութիւնս, դիւրաւ և շուտով առողջանամ, սակայն ի՞նչ ընեմ երբ ծոցս ոսկի մը չունիմ որ անոր կարենամ վճարել ու պէտքս հոգալ։

Պէտքն ու կարողութիւնը իրարու հետ մէկ տեղով կը քալեն։

Ո՛վ չը գիտեր թէ Պօրտոյի գինին, համարակ գինիէն աւելի այժ կուտայ մարդուն և կամ ընտիր տեսակ հացը աւելի սննդարար է քան հասարակ տեսակ հացն, բայց ինչ օգուտ, մարդը երբ ձեռքը քսակը կը տանի և ունեցած դրամին հետ պէտքերը կը չափէ՝ կը պարտաւորի առաւել սակարգական կամ աղքատի պէտքերը հոգալ, որպէսզի միջոցներովը չը կրնար գնել լաւին վրայ։

Այսպէս ալ մարդը երբ կը նայի թէ լրագրի մը վճարելիք տարեկը հօխայ մը հաց կրնայ գնել և աւելի ալ սատկ չունի. մարդը կըսէ կը պարտաւորի լրագիրը չը կարենալ կարդալու, հետևաբար անոր օգուտէն զրկուելու։

Երկրորդ՝ երբ կը գնէ գիրք մը կամ թերթ մը կը կարդայ, բայց այսպէս լեզուով գրուած ըլլալուն համար բան մը չը հասկընար անկէ, ալ կը դադրի առիկայ կարդալէ եւ գիրք աչքերնու չեմ ընկալ բաս առածին։

Եւ արդէն ալ որ և է գրութիւն խիստ պարզ լեզուով և ամենուն հասկընալի կերպով գրելու խնդիրը մեծ խնդիր մ'է, շատ անգամ կառավարութիւնք իսկ այս խորհուրդը կը գործեն, առ հասարակ ժողովուրդն ուղղակի պաշտօնական ծանուցում մը կամ օրէնք մը, որու որ չեն ուզեր թղթադրային մէջ հետևիլ, ոճովին լեզուով կը գրեն ու կը հրատարակեն, որ խիստ քիչեր կը հասկնան և այդ քիչերը կը տրբեն հասարակ ժողովրդեան վրայ շատ անգամ տուգանքի և անգործութեան գատապարտելով զանոնք։

Արդ, ո՛վ որու պիտի հետևի, մինչ թէ երկին ծախողին թէ ծախողը մինչ թէ երկին. տարակոյս չկայ թէ եթէ ծախողը առնողին չը հետևի, վնասը կրէ, ուստի գըրագէտք ալ եթէ նպատակ ունին ժողովուրդը լուսաւորել, պարտաւոր են ինչպէս իրենց աշխատութիւնները նոյնպէս և իրենց ընթերցողաց հանդամանքը քննել, այսինքն այն դնովծախելն ու առնողին դրամութիւն չկայ և այն ոճով գրել որ կարդացողին դիւրահասկանալի ըլլայ։

Ահա Օրագիր այս տեսութեամբ որոշեց ընթանալ, իւր չորրորդ շրջանին մէջ որ վաղուընէ կսկսի, այն է՝ Օրագիրը 10 փարայի ծախել։

Օրագիրը 10 փարայ վճարելու կարողութիւն ունեցողներուն հասկնալի լեզուով գրել։

Մեծ յոյս ունինք որ այս կերպով պիտի կարենանք տարածել ընթերցանութիւնը ազգին այն մեծ մասին մէջ որ պարզ ժողովուրդ կը կոչուի։

Գիտենք թէ ծանր է այս ձեռնարկութիւնը, բայց մեր յոյսն բաժանորդաց վըրայ է և Օրագիր իւր բաժանորդներն այն սկզբամբ պիտի ընտրէ՝ ինչ սկզբամբ որ յառաջդիմական ընկերութեան մը անդամները այն ընկերութեան մէջ կընդունին, մէկ խօսքով Օրագիր ընթերցանութեան տարածման ընկերութեան կեդրոնն է և Օրագրի բաժանորդք այդ ընկերութեան այդ կեդրոնին անդամներն են, իւրաքանչիւր իւր կարողութեան չափովը պարտաւոր ըլլալով անոր թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս օգնելու։

Հետևեալ նամակը մեծաւ շնորհակալութեամբ կը հրատարակեմք՝ ցաւելով միայն որ չէ ուղած անուանը յայտնուիլը։

Կ. Պոլիս 23 1872

Ազնիւ Հայ,

«Ազգային լրագիրք և իրենց գինը» վերնագրով Ձեր երեկեայ ընտիր յօդուածը կարդացի և որսի ամենամեծ ուրախութեամբ տեսայ որ Ձեր օրական թերթը 10 փարայի իջեցնելու գովելի յանդգնութիւնն յղացած էիք, ուստի Ձեր այս ձեռնարկը քաջալերելու համար կը փութամ բաժանորդագրութիւնս նորոգել (1) նախկին գնով, խնդրելով միանգամայն որ Ձեր ազատաբար Օրագրէն օրինակ մի ևս Գումգաբուի Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարանին իմ կողմանէ իբր նուէր ուղարկէք առանց անունս յայտնելու։

Ազնիւ Հայ, Ձեր պաշտելի սկզբանց համար աւելորդ է ամեն գովեստ. քաջալերուեցէք, Ձեր հետ է ողջամիտ Հայ երիտասարդութիւնը։

Ձեր-երկրպագու-Բէտ Բ-րեկան Մ

Ա. Զ Դ.

Վաղուընէ սկսեալ Օրագիր հիմակուանին կէս գիրքովը պիտի հրատարակուի ամեն օր, շատ անգամ օրը երկու թերթ, առաւօտեան և երեկոյեան, գինն է 10 փարայ։

Ծախողներու փոքր պիտի տանք մէկ թերթին 3 բարայ, ամեն առաւօտ կանուխ կուգնեն առնելիք թերթին սակը. յաջորդ առաւօտուն միայն եւ կընդունինք չը ծախուածը, անկից վերջը բնաւ չենք ընդունիր։

Ով որ այս պայմաններով կուզէ ծախել Օրագիրը՝ թո՛ղ գրասենեակնիս գայ։

Օրագիրը պիտի պարունակէ ճիշդ այն նիւթերը՝ որք կային մեծ թերթին մէջ բաց 'ի այն երկայն նամակներէն՝ որք ձանձրացուցիչ էին և զորս շատ անգամ նիւթի պակասութեան համար կը պարտաւորէինք ընդունիլ մեր թերթին մէջ։

Դեկտեմբեր 31 օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փօնսօլիտ բաց առաւօտ		57–22
դոց երէկ իրիկուն		57–24
բարձր գին		57–25
վար գին		57–21
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Լ. Ս.	11,26
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.	Լ. Օսմ.	15,50
Թրամվէյի	Լ. Օսմ.	12,90
Բումլի Արժէթուղթ	Ֆր.	180,—
Փոխառ. 1863	Ֆր.	348,—
» 1865	»	356 —
» 1869	»	326,—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. Ոսկին 100 Ղուրուշի հաշուով

	Ղշ.	Փր.
Անգղ. Ոսկի	109	8
20 Ֆրանքնոց Ոսկի	87	2
Բօլ Էմփէրեալ	89	10
Ֆըրմէյ	51	17
Արծաթ. Մէճիտ. Տարբեր.	1	36
Հինդնոց	104	20
Մէթալիք	104	35
Պէշլիկ	119	20

(1) Բաժանորդագրութիւնս կ'աւարտի վաղը։

Ա. Զ Դ·

ՃԱՏԱԽՕՍ ՍԱՓՐԻՉԸ

Կատակերգութիւն յերկուս արարս.

Թարգմանութիւն

Տ· Գ· ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Կը ծախուի կամուրջի գլխու պարագանոցին ծախողներու և ամեն Հայ գրավաճառաց քով· գին 100 փարայ :

ՎՐԷԺ

ՎԷՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ

ԵՒ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով· գին 4 ղուրուշ:

ԴԺՈՂՔԷՆ ՓԱԽԱԾ ՄԱՐԴ ՄԸ

ԿԱՄ

ԴԻՒԽՑ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԸ

Կը ծախուի կամուրջին գլխու պարագանոցին · գին 2 ղուրուշ:

ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ա· ԱՄԻՐԽԱՆԵԱՆՑ

ՀԱՑԿԱԶՆԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Գործ ժԲ· ըդ·

Այս դասագիրքը 142 երեսէ և 60 պատկերներէ կը բաղկանայ· պարունակութիւնը խիստ ճոխ ու հարուստ է · նիւթը օգտակար , հրահանգիչ և հետաքրքրական : Ասի ընթերցող տղան բարձրագոյն ուսմանց ճաշակը իր մանկական հասակէն կառնէ , պատմութեան վրայ գաղափար կ'ստանայ , խորհիլ և հետեւցնել կ'սորվի · և այս գրքին ամենէն կարևոր նպատակն է Հայ տղուն աչացն առջին Լուսաւորչի , Մեսրոպայ , Խորենացւոյ , Վարդանայ և յն նշանաւոր անձանց խակական պատկերներն պարզ կերպով նկարելով , զանի ճշմարիտ Հայ մ'ըլլալու կ'պատրաստէ · Հայ դրականութեան մէջ այս ընթերցարանը արդարև եզական մարգարիտ մ'է , որու գինն է միայն 3 ղուրուշ:

Մխիթարեան ու Միաբանութեան ձեռներէն լեզուաւ և Հայերէն տառերով ընտիր բնտիր նմանակներ , աղերսագիրներ և այլ գրութեանց օրինակները պարունակող այն գրքուկը թէ ուսանողաց և թէ տաճկերէն նամակագրութեանց վարժութիւն չունեցող անձանց խիստ օգտակար է :

Արաբերէն և Պարսկերէն բառից նշանակութիւնն ալ գրքին վերջը նշանակուած է :

Կը ծախուի Սուլթան Համամ Զարդարեանի գրատունը և ամեն գրավաճառաց քով· Գին 7 ղր·

ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆ ԵՒ ԵՐԱԶԱՀԱՆ

ԸՍՏ ԲՆՈՒԹԵԱՆ

Արաբերէն հին ձեռագրէ թարգմանուած և չորս հատորի բաժնուած :

Առաջին հատորը մաղէն լած է որուն մէջ պարունակին հետաքրքրութեան արժանի շատ մը օգտակարութիւններ , զըլխուորապար մարդկային արեան յատկութեան ու զօրութեանը վրայ բացատրութիւններ , առաւօտուն մէջ զէն չընելու և միշտ չահելու գաղտնիքներ և այլն ·

Կը ծախուի կամուրջի գլխուն պարգան և ամեն Հայ գրավաճառաց քով ·

Գին 4 ղուրուշ·

ՏԻՒՐՊԻՆԻ ԱԶԳ

ՎԷ

ՄԱՀՊՈՒԳԻ ՄԻԼԷԼ

ՄՈՒՀԱՐՐԻՐԻ ՎԻՋԷՆ ԹԻԼԻՔԻԵԱՆ

Լ· ԳԸԹԱ

Ց· Գ· Թօզլեան տպարանէն 'ի լոյս ընծայուած այս հետագրդրաշարժ տետրակը կը ծախուի ամէն հայ գրավաճառաց քով : Գին 2 ղուրուշ:

Ա.Զ Դ·

ՖՕԹՕԿՐԱՖ

Գ· Մօլեան

Կ· Պօլիս-Մահմուտ-բաշա-Բասդըքճըփօղոց թիւ 1 Քիւրքճի-խանի-դէմը ·

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

INSURANCE COMPANY

A. D.

1809

ԽԱՆԿԸՆ ԻՉԻՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

ՆՈՐԹ·Հ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՍԻԳՈՐԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԵԱՍԸ

		(Լրյ· Ինկ·)
Ասըլ սէրմայէ · · · · · · · · · · · · · · ·		2·000·000
Թարիխէ տէկին սէրմայը իհթիյաթիէ Լ· Ս· ·	528·803	
Փետրատն արթըրըլմըշ օլան · · · · · ·	250·000	
Եանղըն չիպէօինին իըլըըդ իրատը · · · · · · · · ·		708·000

Իշպու գումբանեայ 1809 տա , եանի պունտան 62 սէնէ էվվէլ թէշքիլ օլունմուշ օլուպ , վէ քէնտիսի սէրմայէսինտէն մատաէ քէրբատն արթըրըլըշը պիւյիւք մէպլաղ իլէ տիւնեանըն էն պիւյիւք չիրքէթլէրինին սըրասընա կէչմիշ տիր :

Կէրէք էհալինին քէնտի մաղազալընտա , վէ կէրէք իսթանպօլ վէ Գալաթա կիւմիւքլէրինտէ պուլունան մալլէրի , վէ կէրէք էվ , մաղազա վէ եալըլըէի սայիրէ վէ էշեա 'ի քէօյլէրտէ վէ եախօտ չէհիր իչինտէ սիկուրթա իթմէք իչին ըլանիտէր :

Սիկուրթա թութմաք իսթէյէնլէր , Գալաթատա Գէօրդ պէյ խանընտա N° 9 , մէզքիւր գումբանեա թարաֆընտան գուտրէթը քեամիլէսի պուլունան աճէնթի Մ· ՈՒԻԼԻԷՄ Բ· ՍՈՒԱՆ ա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ·

ՇԻՄԷՆԴԻՖԷՐԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

1872 Ս······ 16 Զ············· ·········· ········

ԷՎՎԷԼԻՅԷ ՔԻՕՐՓԻՅԷ ԻՆԷՆ ՎԱՓՕՐԼԱՐ

ՌՈՒՄԷԼԻ ՎԷ ԱՆԱՏՕԼ ԳԸՅԸԼԱՐԸ ՊԻՐԼԻՔՏԷ

Ժամանակ	Ամսոյն	
10 45	1	Էնիմահալլէսին Պէյլիք , Թարապ· Պէյգօզ Էնիքէօյ · Էմիրկէն , Ռ · Հիսար.
11 15	33	Էնիմահալլէսին Մէգարպուր , Պէյլիք· Թարա· Էնիկ· Փօյաճը , Ռ· Հիսա · Պէպէկ · Արնաւուտ քէօյ :
11 45	20	Օ· Գավագատն Պէյլիքա· Թարապիա· Էնիք , ՍԹէՖ· Էմիրկէն , Ռ· Հիսար , Պէպէկ
12 30	25	Էնիմահ· Մէգարպ· Պէյլիքան· Թար· Էնիք· Էմիրկ· Ռ· Հիս , Պէպ·
1 15	32	Էնիմ· Մէգար· Պէյլի· Թարապ· Էնիք· Ճուպուգլունէրի Էմիրկ· Ռ· Հիսար· Պէպ·
1 30	19	Ռ· Ա· Գավագ· Պէյլիք· Թարապ· ՍԹէՆ· Էմիրկ , Ռ· Հիս , Պէպէք· Օրթա· ճուպուգ· մա·
2 15	18	Էնիմահալլէսին Մէգարպուրնու Պէյլիքա · Թարապ · Էնիք , Փօյաճը· Ռ· Հիս Պէպէք , Արնավուտք· Օրթաք· Պէշիկթաշ ·
3	33	Էնիմահ · Մէգարպ· Պէյլիքա· Թարապ· Էնիք · ՍԹէնիա , Էմիրկէն , Ռ· Հիսար , Պէպէք· Արնավ · Գուրուչ· Օրթա· Պէշիկ:
4	20	Մէգար· Պէյլիքա · Թարա· Էնիք· ՍԹէն· Էմիրկ· Փօյաճը· Ռ· Հիսար· Պէպ· Արնա·
5 32		Պէյլիքանէսին , Թարա· Էնիք· Էմիրկ· Ռ· Հիս Պէպ· Արնավ· Պէյլէրպ· Օրթա , Պէշ·
6	25	Պէյլիքա· Թարա , Էնիմ· Էմիրկ· Ռ· Հիս· Գանտ· Արնա· Գուր· Օրթա· Պէշիկ
6 45	4	Էնիմահալլէսին Պէյլիք · Թարապ · Պէյգ , Էնիք · Էմիրկ· Գանտըլճա , Ռ· Հիսար · Գանտիլ· Արնավ· Պէյլէրպ Օրթաք· Գուզկունճ· Պէշիկ , Իւսկ .
8 45	19	Էնիմահալլէսին Մէգարպ· Պէյլիք· Թարապ· Պէյգօզ , Էնիք· Փօյաճ Ռ· Հիս , Պէպ· Արնավ , Օրթաք , Պէշիկթ , Գապաթ·
10	11	Մէգարպ· Պէյլիքա· Թարապիա , Էնիքէօյ , ՍԹէնիա , Էմիրկ· Ռ· Հիս , Արնավ , Գուրուչ , Օրթաքէօյ , Պէշիկթաշ , ճումաալարը 9 3/4 տէ

Ճումա կիւնլէրի ախշամ սաաթ 10 1/2 տա Գալաթա պիր վափօր Մէգարպուրնունտան գալգար Պէյլիք· Պէյգ· Զաւպաշ· Էմիրկ· Գանտ· Արնավ· Օրթաք· Պէշիկ· ուղրայարաք քէօփրիւյէ կէլէճէք տիր ·

Ա Ր Ն Ա Ւ Տ Ք Է Օ Յ Թ Ա Ր Ի Գ Ի

Ժամանակ	Ամսոյն	
11 30	31	Արնավուտքէօյ Գուրուչ· Գուզկ· , Պէշիկթաշ Գապաթ· ճումաատն մաատա
12	5	Արնավուտ · Գուրուչ Օրթաք · Պէշիկ ·
12 30	6	Արնավուտք · Գուրուչ , Օրթաք , Պէշիկ· Գապաթաշ ·
1	2	Արնավ· Գուր· Օրթաքէօյ· Պէշիկ·
1 30	1	Արնավուտք· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկ· Գապաթաշ ;
2	31	Արնավ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկ·
2 45	2	Արնավ· Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիկ· Գապաթ ·
5	6	Պէյլէրպ· Օրթաք· Գուզկ· Իւսկիւտ· Պէշիկթ ·
7 30	31	Արնավուտքէօյէն Գուրուչ , Օրթաք· Գուզկ· Պէշիկթ· Գապաթաշ ;
10	6	Արնավուտքէօյունտէն Վանիք · Պէյլէրպէյի , Գուզկ·
11	5	տօղրու Քէօփրիւյէ :
11 15	31	Պէշիկթաշտան քէօփրիւյէ ճումաատն մաատա

Ա Ն Ա Տ Օ Լ Թ Ա Ր Ի Գ Ի

Ժամանակ	Ամսոյն	
11 45	21	Պէյգ Բաշտալ , Գանտըլ Ա· Հիսար· Գանտ · Վանիք· Չէնկէլ· Պէյլէրպ · Գուզկ :
11 45	4	Վանիքէօյունտէն Չէնկէլքէօյ · Պէյլէրպէյի , Գուզկունճուգ , Գապաթաշ ,
12 30	22	Պէյգ· Բաշտալ· Րիֆաթը Գանտըլ· Ա· Հիս · Գանտ· Վանի· Չէնկէլ· Պէյլէր· Գուզկ ·
1 15	28	Պէօյլիւք· Չէյգ - Բաշտալ· Գանտըլ· Ա· Հիս , Վանիք· Չէնկէլ· Պէյլէր· Գուզկ·
1 45	5	Վանիքէօյունէն Չէնկէլք · Պէյլէրպէյ , Գուզկունճ· ճումաատն մաատա :
2 15	17	Պէօյլիւքա· Թար· Պէյգ · Բաշտալ· Գանտըլ· Ա· Հիս· Գանտ· Վանիք· Չէնկ· Պէյլէր· Գուզ·
3 45	21	Պէյգ· Բաշտալ· Րիֆաթը· Գանտըլ· Ա· Հիսար· Գանտ· Վանիք· Չէնկ· Պէյլէր· ճում· մաատա
8 45	21	Պէօյլիւքա· Պէյգօզ , Բաշտալ · Գանտըլ· Ա· Հիսար , Գանտիլ· Վանիք· Չէնկէլքէօյ · Պէյլէրպ· Գուզկ· Իւսկ · ճումաալարը Րիֆաթթա ·

ԷՎՎԷԼԻՅԷ ՔԻՕՓՐԻՒՏԷՆ ՊՕՂԱԶ ԻՉԻՆԷ

ՌՈՒՄ ԷԼԻ ՎԷ ԱՆԱՏՕԼ ԳԸՅԸԼԱՐԸ ՊԻՐԼԻՔՏԷ

Ժամանակ	Ամսոյն	
1	33	Պէշիկ· Օրթաք· Արնավուտք· Պէպ· Ռ· Հիս· Էմիրկ , Էնիք· Թարապ Պէօյլիւքա· Էնիմահ
1 15	4	Գապաթաշ , Իւսկ , Պէշիկ Գուզկ , Օրթաք , Պէյլէրպ , Արնավ , Գանտ , Ռ· Հիսար · Գանտըլ , Էմիրկ· Էնիք· Պէյգօզ , Թարապ , Պէօյլիւք , Էնիմահալլէ ·
2 15	20	Պէշիկ , Օրթաք· Գուրուչ· Արնա , Պէպ , Ռ· Հիս , Էմիր· Էնիք· Թարապ , Պէօյլի· Մէգարպ·
3 15	32	Պէշիկ· Օրթ· Պէյլէրպ· Արնավ· Գանտ· Ռ· Հիս· Էմիրկ· ՍԹէն· Էնիք· Թարա· Պէօյլիւք·
4 15	25	Գապ· Պէշիկ· Օրթաք· Արնավ · Ռ· Հիս , Փօյաճը· Գանտըլճա · Էնի· Թար , Պէօյլիւք·
5 15	19	Պէշի· Օրթա· Արնա· Պէպ· Հիս· Էմիրկ· Էնիք· Պէյգ· Թարա· Պէօյլիւք· Մէգար· Էնիմ·
5 45	31	Իւսկիւ , Պէշիք· Գուզկ· Օրթաք· Չէնկէլք· Վանիք· Արնավուտք ·
6 30	22	Պէշիկթ , Օրթա· Պէյլէրպ· Արնավ· Գանտ· Հիս· Էմիրկ· Էնիք· Թարապ· Պէօյլիւք·
7 45	11	Պէշիկթաշ , Օրթաքէօյ , Արնավ· Ռ· Հիսար , Էմիրկէն , Էնիք , Թարա· Պէօյլիւք , Մէգար
9	25	Արնավ· Պէպէք , Հիսար , Էմիրկ , Էնիք , Թարապ , Պէօյլիւք , Մէգարպուր · Էնիմահ
9 30	1	Ռ· Հիսար , Փօյաճըքէօյ , Էնիք , Պէյգ , Թարապիա , Պէօյլիւքալըէ , Էնիմահ
10	32	Էնիք· Թարապ· Պէօյլիւք , Մէգար· Էնիմահալլէ · ճումաալարը Գավագլար :
10 15	33	Օրթաքէօյ , Պէպէք , Ռ · Հիսար , Էմիրկէն , ՍԹէնիա , Էնիքէօ , Թարապ , Պէօյլ· Մէգարպ , Գավագլար ճումաատն մաատա :
10 30	18	Պէշիկթաշ , Գուր· Արնավ , Ռ· Հիսար· Փօյաճը , Էնիք , Թարա · Պէօյլիւքա · Մէգարպ· Էնիմահ·
10 45	20	Օրթաք · Պէպէք· Հիսար , Էմիրկ· ՍԹէնիա· Էնիք· Թարապ· Մէգարպ· Էնիմահ
11 15	19	Պէպէք , Ռ· Հիսար· Էմիր· Էնիք , Թարապիա · Պէօյլիւք· Էնիմահալլէ ·

Ա Ր Ն Ա Վ Ո Ւ Տ Ք Է Օ Յ Թ Ա Ր Ի Գ Ի

Ժամանակ	Ամսոյն	
12 45	1	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ , Արնավուտքէօյ :
1	31	Գապաթաշ , Գուրուչէշմէ , Արնավուտքէօյ
2	2	Պէշիկթաշ , Օրթաք· Արնավուտք ·
9 15	6	Պէշիկթաշ , Օրթաքէօյ · Գուրուչ· Արնաւուտքէօյ , Վանիքէօյ :
10	5	Գապաթաշ , Պէշիկ · Օրթաքէօյ , Գուրուչ· Արնավուտք ·
11	31	Գապաթաշ· Պէշիկթաշ , ճումաալարտան մաատա :
11 15	6	Գապաթ· Պէշիկթ · Օրթաքէօյ , Գուրուչէշմէ · Արնավուտքէօյ :
11 45	5	Պէշիկթաշ , Գուզկ · Արնավուտք ·
11 40	31	Օրթաք , Գուրուչ · Արնավուտ·
12	11	Պէշիկթաշ , Օրթաքէօյ , Գուրուչէշմէ ճումաատն մաատա:

Ա Ն Ա Տ Օ Լ Թ Ա Ր Ի Գ Ի

Ժամանակ	Ամսոյն	
1	5	Իւսկիւտար Գուզկ· Պէյլէրպ· Չէնկէլք· Վանիք· ճումաալարտան մաատա
2 15	21	Իւսկիւտար · Գուզկ· Պէյլէրպէյի , Չէնկէլ · Վանիք · Գանտ· Ա· Հիս · Գանտըլճա · Բաշտալ· Պէյգօզ · Րիֆաթբաշը· ճումաալարը Պէօյլիւքա : տախի
3 45	6	Գապա· Պէշիկ· Իւսկ· Գուզկ· Պէյլէրպ· Չէնկ , Վանիք· Արնավ·
9	28	Գուզկ· Պէյլէրպ· Չէնկէլ · Վանիք· Գանտիլ· Ա· Հիս· Գանտըլ· Բաշտալ· Պէյգօզ· Թարապ· Պէօյլիւքա· ճումաալարը Պէյգօզտան քէօփրիւյէ տէօնէճէք ·
10	17	Գուզկ· Պէյլէրպ· Չէնկէլ · Վանիք· Ա· Հիսար · Գանտըլ· Բաշտալ· Պէյգօզ· Պէօյլիւքա· ճումաալարը Թարապիա :
10 30	21	Պէյլէրպ· Չէնկէլ · Վանիքէօյ , Գանտիլ· Ա· Հիսար , Գանտըլճա Րիֆաթբ· Բաշտալ· Պէյգօզ· ճումաատն մաատա :
11	22	Գուզկ· Պէյլէրպ· Չէնկ· Վանիք· Ա· Հիս· Գանտըլ· Բաշտալ· Պէյգօզ :
11 30	4	Գապաթ· Գուզկ· Պէյլէրպ· Չէնկ· Վանիքէօյ :

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ· ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ ԽԱՆ ԹԻՒ—4